

вестицій; пільговий термін відшкодування відсотків за кредитом здійснюється відповідно до кредитного договору [16, с. 10].

Використання так званого кредитного методу інвестування передбачає наявність взаємозв'язку між фактичною окупністю вкладень та повернення кредиту в термін, який визначений у кредитній угоді. Такий кредит дає змогу відразу розпочати впровадження інвестиційного проекту, оскільки, по суті, дає змогу перенести термін сплати основної суми боргу на визначений термін. Джерелом погашення інвестиційних кредитів банків та сплати процентів за ними повинні бути грошові надходження від реалізації проекту, що кредитується [11 с. 127-129; 16, с. 10-11]. А це, водночас, потребує досить чіткого і постійного моніторингу щодо реалізації інвестиційного проекту та жорсткого контролю використання інвестицій, які безпосередньо спрямовані на його фінансування.

Висновки. Отже, економічна сутність банківського інвестиційного кредитування підприємництва полягає у тому, що надання кредитів є однією з основних економічних функцій банку, яка реалізується для фінансування інвестиційних цілей підприємницьких структур, організацій та фізичних осіб.

Література

1. Борщ Л.М. Необхідність та стан інвестування економіки / Л.М. Борщ // Економічне зростання України: стан та чинники забезпечення : зб. наук. праць. – К. : Вид-во "Логос", – 2003. – С. 161-175.
2. Волик В.Ф. Становлення малого та середнього бізнесу в Україні і його наслідки / В.Ф. Волик // Актуальні проблеми економіки : наук. економ. журнал. – 2002. – № 8. – С. 22-25.
3. Вядрова І.М. Система фінансового забезпечення іновативного-інвестиційного розвитку в Україні та можливості її активізації в сучасних економічних умовах / І.М. Вядрова // Вісник Університету банківської справи Національного банку України : зб. наук. праць. – 2011. – № 1(10). – С. 121-126.
4. Горін Н.В. Державне фінансування еколого-інноваційного підприємства досвід розвинених країн / Н.В. Горін // Вісник Університету банківської справи Національного банку України : зб. наук. праць. – 2011. – № 2(11). – С. 122-125.
5. Денисенко М.П. Основи інвестиційної діяльності : підручник [для студ. ВНЗ] / М.П. Денисенко. – К. : Вид-во "Алерта", 2003. – 338 с.
6. Заплатинський М.В. Розвиток малого підприємництва / М.В. Заплатинський // Соціально-економічні дослідження в перехідний період. Ринкова трансформація України: проблеми та перспективи : зб. наук. праць / НАН України. Ін-т регіональних досліджень; редкол.: відп. ред. акад. НАН України М.І. Долішній. – Львів. – 2004. – Вип. 1 (XIV). – 623 с.
7. Інвестиції : учебн. посіб. / под ред. д-ра экон. наук, проф. В.А. Слепцова. – М. : Изд-во "Юрист", 2002. – 480 с.
8. Коротенко Н.П. Проблеми розвитку підприємництва в Україні / Н.П. Коротенко // Актуальні проблеми економіки : наук. економ. журнал. – 2004. – № 4 (34). – С. 96-103.
9. Крупка М.І. Фінансово-кредитний механізм іновативного розвитку економіки України / М.І. Крупка. – Львів : Вид-во ЛНУ ім. Івана Франка, 2001. – 608 с.
10. Майорова Т.В. Інвестиційна діяльність : навч. посібн. / Т.В. Майорова. – К. : Центр навч. літ-ри, 2004. – 376 с.
11. Мусієнко О.М. Науково-теоретичний аналіз ресурсного забезпечення інвестиційного процесу / О.М. Мусієнко // Вісник Університету банківської справи Національного банку України : зб. наук. праць. – 2011. – № 1(10). – С. 127-129.
12. Операції комерційних банків / Р. Коцовська, В. Ричаківська, Г. Табачук, Я. Грудзевич, М. Вознюк. – Вид. 3-тє, [перероб. та доп.]. – К. : Вид-во "Алерта"; Львів : Вид-во ЛБІ НБУ, 2003. – 500 с.
13. Осецький В.Л. Інвестиційна модель зростання економіки / В.Л. Осецький // Фінанси України : журнал. – 2003. – № 1. – С. 21.

14. Пашова С.М. Оцінка сучасного стану іновативно-інвестиційної моделі розвитку кредитування в Україні / С.М. Пашова // Вісник Університету банківської справи Національного банку України : зб. наук. праць. – 2011. – № 2 (11). – С. 116-121.
15. Правик Ю.М. Інвестиційний менеджмент : навч. посібн. / Ю.М. Правик. – К. : Вид-во "Знання", 2007. – 431 с. – (Вища освіта XXI століття).
16. Пшик Б.І. Кредитування банками інвестиційних проектів / Б.І. Пшик, С.І. Парфенюк. – Львів : Вид-во ЛБС УБС НБУ; Вид-во ННБК "АТБ", 2008. – 89 с.
17. Пшик Б.І. Напрями реалізації регіональної інвестиційної політики / Б.І. Пшик // Регіональна економіка : наук.-практ. журнал. – 2001. – № 4. – С. 172.
18. Сазонець І.Л. Міжнародна інвестиційна діяльність : навч. посібн. / І.Л. Сазонець, О.А. Джусов, О.М. Сазонець. – К. : Вид-во "Знання", 2003. – 156 с.
19. Федоренко В.І. Інвестиційний менеджмент : навч. посібн. / В.І. Федоренко. – Вид. 2-ге, [перероб. та доп.]. – К. : Вид-во МАУП, 2001. – 280 с.
20. Финансово-экономический словарь / под ред. м. Г. Назарова. – М. : Изд-во "Финстанформ". – 1995. – С. 107.

Парфенюк С.И. Основные принципы инвестиционного кредитования отечественного предпринимательства

Рассмотрены основные принципы инвестиционного кредитования отечественного предпринимательства, рассмотрена его экономическая сущность. Освещены механизмы использования инвестиций и стадии процесса инвестирования, а также классификационные признаки инвестиционных ресурсов.

Ключевые слова: инвестиционное кредитование, предпринимательство, рыночная экономика, национальная экономика, инвестиции, процесс инвестирования.

Parfenyuk S.I. Basic principles of investment crediting domestic business (theoretical aspect)

The basic principles of domestic business investment lending, examined his economic substance. The mechanism of investment and stage of the investment process, as well as classification features investment resources.

Keywords: investment loans, entrepreneurship, market economy, the national economy, investment, investment process.

УДК 336.74

Аспір. У.В. Пелех¹ – Львівський НУ ім. Івана Франка

ВАЛЮТНО-КУРСОВА ПОЛІТИКА І ЇЇ ВПЛИВ НА МОНЕТАРНУ СФЕРУ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ

Висвітлено методичні аспекти реалізації валютно-курсової політики перехідного періоду. Проаналізовано механізм регулювання валютного курсу на різних етапах розвитку вітчизняної економіки. Обґрунтовано вибір цілей, методів та інструментів режиму валютного регулювання в Україні на сучасному етапі й на перспективу.

Ключові слова: валюта, валютний курс, грошова одиниця, валютно-курсова політика.

Постановка проблеми. Важливою складовою макроекономічної політики держави є валютно-курсова політика, адже валютний курс – це ключова ланка, що з'єднує національну економіку зі світовою. За допомогою валютно-курсової політики держава впливає не лише на експортно-імпортні операції, але й на стан платіжного балансу, темпи інфляції, забезпечує стабільність купівельної спроможності грошової одиниці, що в комплексі визначає динаміку ВВП.

¹ Наук. керівник: доц. Н.С. Струк, канд. екон. наук

Проблеми формування і реалізації валютно-курсової політики за сучасних умов притаманні будь-якій економічній системі, навіть найрозвиненішій, оскільки коливання валютного курсу спостерігають у всіх, без винятку, країнах, що завдає потужного удару реальному рівню життя населення і підіриває його довіру до Центрального банку. В Україні ситуація загострилася із настанням світової фінансової кризи, яка довела низьку ефективність управлінських дій Уряду і підтвердила, що регулювання валютного курсу в державі відбувається під впливом не лише економічних, але й політичних чинників як міжнародного, так і внутрішнього характеру. Ці та інші фактори спричинили виникнення девальваційного шоку національної валюти, яка знецінилася на 41,9 % [1]. За цих умов питання визначення оптимальної системи регулювання валютного курсу набуло особливої актуальності.

Спроби розробити концептуальні засади стратегії регулювання валютної сфери здійснили Я. Белінська [2], І. Корнева [3], В. Міщенко [4], Ф. Журавка [5] та ін. Однак, відзначаючи вагомий внесок вчених у вирішення проблеми, більшість дослідників залишають поза увагою проблеми реалізації валютної політики в нестабільних умовах перехідного періоду із притаманними йому особливостями.

Методика досліджень. Метою роботи є дослідження методичних аспектів реалізації валютно-курсової політики перехідного періоду, аналіз сучасних систем регулювання валютного курсу та визначення оптимального його режиму для України.

Результати дослідження. Валютно-курсова політика у країнах з нестабільною економікою реалізується здебільшого за допомогою неринкових (адміністративних) методів регулювання. Пояснюють це тим, що неконвертовані валюти дуже вразливі до будь-яких фінансових криз і мають тенденцію до знецінення. Однією з таких країн є Україна. Тому на початкових етапах ринкових реформ НБУ застосовував фіксований режим валютного курсу. Та цей вимушений захід породив цілий комплекс негативних наслідків. Застосування фіксованого валютного курсу з метою стримування інфляції, як слушно зазначає Т. Унковська, призвело до підвищення реального валютного курсу, погіршення платіжного балансу та поглиблення валютної кризи в державі [6, с. 35]. Тому вже в грудні 1992 р. було запроваджено плаваючий режим валютного курсу. Однак цей процес відбувався без належного наукового та правового забезпечення.

За умов значного перевищення попиту на валюту над пропозицією зросла доларизація економіки. Для проведення валютних інтервенцій почали формуватися золотовалютні резерви НБУ. За умов глибокої економічної кризи було запроваджено обов'язковий продаж валютної виручки експортерів, що зменшувало обсяг операцій на валютній біржі та переміщувало їх у тінь. Після запровадження в 1996 р. української гривні почала застосовуватись політика підтримки національної грошової одиниці, завдяки чому вдалося дещо стабілізувати економіку.

Після 2000 р. значення валютно-курсової політики та її вплив на процентні ставки значно зросло. З 2000 по 2004 рр. НБУ утримував валютний курс на встановленому рівні, дозволяючи лише незначні його коливання. Проте, починаючи з 2005 р., він надає більшій гнучкості національній грошовій одиниці [4].

Отож, напрями проведення валютно-курсової політики України пов'язані з динамікою економічного розвитку країни і підтверджують свою ефективність лише на певному його етапі. За умов режиму керованого плавання валютного курсу процентна політика неспроможна ефективно впливати на параметри грошової маси, масштабне використання керованих методів валютно-курсової політики можливе лише в короткотерміновому періоді, вільно плаваючі валютні курси сприяють міграції короткотермінових капіталів, що може спричинити фінансові кризи. Тому найбільш оптимально коли запровадження режиму плаваючого валютного курсу буде здійснюватись з використанням валютного коридору, який полягає у фіксації верхньої та нижньої межі коливань шляхом проведення валютних інтервенцій.

В Україні ще в докризовий період було проголошено напрям валютно-курсової політики, пов'язаний з поступовим розширенням валютного коридору і його повною відміною. Проте для відміни валютного коридору так і не були забезпечені макроекономічні передумови, а також контроль над інфляцією. У період глобальної фінансової кризи валютно-курсова політика виявилась каталізатором спаду економіки. Для підвищення забезпечення ліквідності комерційних банків НБУ виділив 42 млрд грн, проте гроші були використані для купівлі доларів США і, як наслідок, курс гривні знизився на 52 % від 3 4,5 до 8,0 грн за долар. Валютно-курсова політика виявила неефективність та корумпованість монетарної сфери, а реальні проблеми підвищення ефективності грошово-кредитної політики відійшли на другий план.

За умов зростаючого дефіциту платіжного балансу Україна вдалась до позичок "стенд бай" і взяла у МВФ зобов'язання, викладені у спільному Меморандумі. Надаючи стабілізаційний кредит у розмірі 16,4 млрд дол., МВФ основною вимогою висунув введення в Україні політики гнучкого курсоутворення та обмеження втручання НБУ у формування його динаміки шляхом проведення валютних інтервенцій. Проте практика доводить, що лібералізація валютного ринку має різні наслідки для різних валют. Сильна валюта тільки виграє від лібералізації: з усуненням різноманітних бар'єрів відкриваються нові сфери її використання, завдяки чому країна-емітент може дозволити собі мати негативне сальдо платіжного балансу, а слабка валюта, якою є гривня, тільки програє від лібералізації: її курс стає залежним від надходжень у країну іноземної валюти, вона вступає у нерівну конкурентну боротьбу з іноземними валютами не тільки у зовнішньоекономічній діяльності, але й у сфері внутрішніх розрахунків, що проявляється в Україні.

Для стабілізації ситуації на валютному ринку вважаємо за необхідне посилити роль валютних обмежень у системі валютного регулювання НБУ. Посилення регулюючих засобів НБУ забезпечить стабілізацію економічної ситуації в державі. І лише після цього можна буде говорити про поступовий перехід до вільного плавання валютного курсу.

Висновки. Валютно-курсова політика може як сприяти, так і гальмувати економічне зростання. Ефективна її реалізація сприятиме посиленню конкурентоспроможності вітчизняних виробників та сталому зростанню макроекономічних показників. Це потребує достатньо виваженої політики НБУ у частині допущення коливань валютного курсу та інтервенцій як у період над-

лишку валюти на ринку, так і її дефіциту. Вибір системи регулювання валютного курсу потрібно розглядати як у короткотерміновій, так і в довготерміновій перспективах, відповідно вибір цілей, методів та інструментів режиму має бути заснований на багатоваріантних розрахунках, що будуть враховувати всі можливі наслідки зміни для економіки загалом та кожного її суб'єкта зокрема.

Література

1. Фурман І.В. Валютно-курсова стабільність та регулювання валютного курсу в умовах світової фінансової кризи / І.В. Фурман, Т.В. Гончаренко. [Електронний ресурс]. – Доступний з http://www.rusnauka.com/9_DN_2010/Economics/61519.doc.htm
2. Белінська Я.В. Проблеми валютно-курсової стабільності в Україні // Актуальні проблеми економіки : наук. економ. журнал. – 2009. – № 8. – С. 200-208.
3. Корнева І.В. Регулювання валютного курсу в умовах світової фінансової кризи // Актуальні проблеми економіки : наук. економ. журнал. – 2009. – № 8. – С. 233-237.
4. Міщенко В.І. Гнучкий режим курсоутворення: етапи запровадження та можливі наслідки для економічного розвитку України : наук.-аналіт. матер. / В.І. Міщенко, І.А. Нідзельська, А.П. Кулінець, С.О. Шульга. – К.: Вид-во НБУ ЦНД. – 2010. – Вип. 15. – 124 с.
5. Журавка Ф. Механізм реалізації валютної політики в Україні / Ф. Журавка : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня д-ра екон. наук: спец. 08.00.08 – "Гроші, фінанси і кредит" / Ф. О. Журавка. – Суми : Вид-во Української АБС НБУ, 2009. – 28 с.
6. Унковська Т. Взаємозв'язок процентних ставок у контексті монетарної трансмісії та оптимізації рефінансування / Т. Унковська // Вісник Національного банку України : журнал. – 2005. – № 4. – С. 35-38.

Пелех У.В. Валютно-курсовая политика и ее влияние на монетарную сферу экономики Украины

Отражены методические аспекты реализации валютно-курсовой политики переходного периода. Проанализирован механизм регулирования валютного курса на разных этапах развития отечественной экономики. Обоснован выбор целей, методов и инструментов режима валютного регулирования в Украине на современном этапе и на перспективу.

Ключевые слова: валюта, валютный курс, денежная единица, валютно-курсовая политика.

Pelekh U.V. Exchange rate policy and its implications for monetary sphere of economy of Ukraine

Deals with methodological aspects of exchange rate policy in transition. The mechanism of exchange rate at different stages of development of the national economy. The choice of objectives, methods and instruments of exchange control regime in Ukraine today and in the future.

Keywords: currency, exchange rate, currency, exchange rate policy.

УДК 339.9:338.48

*Доц. А.В. Рибчук, д-р екон. наук –
Дрогобицький ДПУ ім. Івана Франка*

ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ ОБ'ЄКТІВ РЕГІОНАЛЬНОЇ ВИРОБНИЧОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ

Представлено еволюцію регіональної виробничої інфраструктури та розглянуто особливості формування та функціонування окремих інфраструктурних об'єктів у межах нових інтеграційних угруповань. Проаналізовано етапи технологічної зрілості виробничої інфраструктури провідних регіональних економічних утворень.

Постановка проблеми. Регіональні інтеграційні процеси, які розпочалися у Європі на початку другої половини ХХ ст. підтвердили необхідність

об'єднання національних економік у певні угруповання з метою реалізації спільних цілей та їхніх інтересів. Досвід показав, що ефект, який був досягнутий в Європі, екстраполювався на інші регіони світу і також приніс позитивні результати. Тому необхідно проаналізувати процес формування об'єктів виробничої інфраструктури в межах регіональних об'єднань, показати позитивні та проблематичні сторони цього процесу.

Аналіз останніх публікацій. С.В. Севастьянов, досліджуючи нові проекти азійсько-тихоокеанської інтеграції, підкреслює: "Пріоритетним завданням у сфері економіки залишається розвиток інфраструктури: багатосторонні проекти у цій області, такі як будівництво енергомостів, нафто-, газопроводів, транспортних магістралей..." [7, с. 53].

Спартак А. зазначає: "Сьогодні в інтеграційні процеси втягнуті практично усі країни світу, деякі беруть участь у десятках угод, скерованих на зближення із зарубіжними партнерами..." [8, с. 3]. Зевін Л., розглядаючи співвідношення категорії глобалізм і регіоналізм в контексті економічного зростання, дійшов висновку, що: "Досягнення стратегічних цілей потребує ефективної організації економічного простору в межах локальних утворень, державних структур, регіональних та міжнародних угруповань" [2, с. 43].

Усолицев В., досліджуючи взаємовідносини між Росією та економічною інтеграцією в Тихоокеанській Азії, зазначає: "що для активізації співробітництва в цьому регіоні необхідно розвивати туристичну інфраструктуру (аеропорти, вокзали, автошляхи, готельне господарство)" [9, с. 75].

Оболєнський В. зазначає, що регіональна інтеграція спричиняє взаємопереплетення національних економік в єдиний господарський механізм. Водночас "регіоналізація світової економіки йде ніби в розріз з процесом глобалізації. Вона сприяє певному відокремленню господарських об'єднань від цілісної системи світової економіки, що формується, відображаючи суперечності між поточними груповими і довготерміновими інтересами" [6, с. 17].

Виклад основного матеріалу. Впродовж останніх десятиліть регіональні інтеграційні процеси охопили всі континенти. При цьому розширюються їхні масштаби, збільшується кількість країн-учасниць, оновлюються форми економічної взаємодії. Національні економіки, функціонуючи як відокремлені структури і як складові елементи регіональних об'єднань та світового господарства загалом, відчують на собі негативний вплив глобалізаційних процесів. Однак регіональні угруповання за розмірами охоплення галузей, країн та окремих секторів економіки отримують риси глобальності, і цим самим намагаються поєднати два суперечливі явища у світовому господарстві – регіоналізм та глобалізм, реалізувавши при цьому свої інтереси.

Останнім часом найбільш активними учасниками інтеграційних процесів стали: ЄС, ЄАВТ, НАФТА, АСЕАН, АТЕС, АЛАДІ, КАРИКОМ, ОЛАДЕ, МЕРКОСУР, КОМЕСА, ЕКОВАС, СААРК, САДК, ЮДЕАК та інші. Результатом інтеграційних процесів є об'єднання національних економік інфраструктурних комплексів, внаслідок чого відтворювальні процеси країн-партнерів виходять за національні межі та активно вплітаються в аналогічні процеси інших держав угруповання, а економічні відносини між ними та система інтересів стають складовими елементами національних господарств кожної з них.